

SMÅTT o. GOTT, LÄTT o. LAGOM BLANDAT - No:13

Visste Du att:

Nej, det visste Du förmodligen inte! Olle Hederén skriver i ALLT SKYTTE N:r 1 ÅRG. 1 1944 som utkom av trycket den 17 augusti om *Det nya svenska AUTOMATGEVÄRET*. Nog var "AG-et nytt allt" och definitivt inte färdigt – det AG som fick epitetet "sorgebarnet" av de kunniga. Olle som var en synnerligen duktig militär och skytt visste förstås bättre – men det gällde också förstås att släta över de brister som fortfarande fanns. Ända in mot halvårskiftet 1944 var problemen legio!

Det nya svenska AUTOMATGEVÄRET

← Kaptén O. Hederén

DESS PRECISION OCH ELDKRAFT

AV KAPTÉN O. HEDERÉN

Under de sista åren har strävan inom armén varit att öka de lätta automatvapens antal. I samband härmed har också ett nytt automatvapen införts, nämligen automatgeväret (ag m/42). Förbandens eldkraft har härigenom ökat högst väsentligt.

Automatgeväret är halvautomatiskt och konstruerat med gasuttag på pipan. Då avfyring verkställes och kulan passerar gasuttaget strömmar en del krutgas bakåt genom detta. Härvid tryckes slutstycket bakåt, hylsan kastas ut och hamen spännes. Genom en framföringsfjäder pressas slutstycket framåt varvid ny patron införas i patronläget — vapnet är klart för ny avfyring. När magasin, vilket rymmer 10 patroner, är tömt, hakas slutstycket upp i tillbakafört läge.

SIKTET
(v-skära), som kan inställas för såväl ogival- som torpedammunition, höjes och sänkes genom en sikträtt. Det kan inställas på varje 100 m från 100 till 500 m för torpedammunition och från 100 till 600 m för ogivalammunition. Kornet (pelare) är skyddat av en skyddsring.

Automatgevärets data äro:
Längd: 1,21 m
Vikt: 4,6 kg
Värlinjens längd: 60 cm

nar hade förbundstävlingen gått till Östergötland, och det hade de sannerligen varit värda.

AV SKADAN BLIR MAN VIS
heter det. Det var nu andra gången som Östergötland förlorade en uppsagd chans till vinst i den förnämsta tävlingsformen inom svensk frivilligt skytte. Det får icke upprepas. Norrköpings skyttegille är belåtet efter sina framgångar på tävlingsarrangemangens område och tacksam för den uppskattning, som gillet fått röna från samtliga deltagande förbunds sida, men glädjen hade varit mångdubbelt större om även triumfen i lagtävlingen fått läggas till de övriga framgångarna.

C. S.

Ag m/42.

Motvarande värden för gevär m/98 äro: 1,25 m, 4,3 kg och 65 cm.

Det halvautomatiska geväret innebär många och stora fördelar. Ett infanteri kan med dylika vapen utveckla en mycket stor eldkraft. Tio man kan på en minut avgiva omkring 250 riktade skott, under det att samma truppstyrka beväpnad med repetergevärd endast hinna med omkring 100 skott på samma tid. Här till kommer att en skytt i eldställning icke behöver röja sin plats, då han kan ligga fullkomligt stilla under eldens avgivande. En skytt med repetergevärd måste ladda om för varje skott, och de är ofta just laddningsrörelserna, som röja honom.

AUTOMATGEVÄRETS SKJUTEGENSKAPER
äro icke så goda som det vanliga armégevärets. Under pågående skjutning krypa skotten neråt. Geväret är vid leveransen skottställt för status torpedammunition med träffpunkten 15 cm över rikt punkten på 300 m. Efter 10–20 skott börjar träffpunktsänkningen, göra sig märkbar. Efter längre eldgivning uppgår denna till ungefär 30 cm på 300 m. Sedan geväret kallnat återgår träffpunkten till den ursprungliga. Av detta framgår att vapnet icke är användbart för verklig precisionsskjutning. Träffpunktsvandrigen torde bero på att ersättningsmateriel delvis är använt i geväret. Denna egenhet hos vapnet torde därför vara av övergående natur.

Vid skjutningar har konstaterats att träffpunktsflyttningen icke är lika vid alla vapen. Övan angivna värden äro därför att anses som medelvärden.

EFTER OMSTÄLLNING
av siktet för ny ammunitionssort erfordras kontroll av skottställningen.

Automatgeväret är lika lätthanterligt som det vanliga armégeväret. Det ligger bra vid anläggning. I skottlossningsögonblicket ligger vapnet praktiskt taget stilla. Rekylén är nämligen mycket liten tack vare den mynningsbroms som finnes på vapnet. Knallen är kraftigare än vid det vanliga armégeväret, och vid långvarig skottlossning bör man ha hörselskydd.

Automatgeväret har endast använts en kort tid i armén. Det är därför ännu för tidigt att yttra sig om vad vapnet verkligen kan prestera i fråga om resultat.

Genom automatgeväret m/42 har det svenska infanteriet tillförts ett eldkraftigt och eldsmidigt vapen. Utvecklingen torde väl gå därhän att samtliga gevärsskyttar utrustas med automatgevär.

En detalj var utkastaren – se nedan:

utkastaren

- I materialleveransen hösten 1941 (enlig leverantörens förslag) finns diskrepans mellan material och värmebehandling vilket föranleder omkonstruktion.
- 28/4 1942 material beställes enligt leverantörens förslag. Revidering av värmebehandling för att försöka rädda det från början olämpliga materialet.
- 1/4 1943 brusten utkastare efter knappt 4000 skott, vilket resulterar i förnyad ändring i värmebehandlingen.
- I medlet av april 1943 har den nya värmebehandlingen införts för de 50 st första vapnen. 13400 skott har skjutits utan anmärkning.
- 30/4 1943 22900 skott skjutna.
- Under försommaren 43 konstateras diskrepans i utförandet av värmebehandlingen mellan GF och LME.
- 1/9 1943 – 8 st utkastare brustna. 14000 utkastare levererade – omfattande hårdhetsprovning vidtar samt bestäms att kassationsgräns skall fastställas genom skjutning.
- I början av september 1943 konstateras att LME levererat utkastare med mycket varierande hårdhet. Fagerstas material har konstaterats äga mycket varierande kolhalter, mellan 0,15 – 0,40 %.
- September 1943. Förnyade prov har gett ett gott resultat. Nytt material med C=0,70 % har levererats till LME. Äldre material med C=0,20 % får utnyttjas till delar i arbete.
- 16/11 1943. Första leveransen från LME av utkastare i det nya materialet kom **GF tillhanda först den 17/4 1944.**

Även med övriga detaljer såsom slutstycke och låsstycke, låda, utdragare, tändstift, låsklack, säkringsstång och underbeslag var problemen legio.

Så Olle visste nog – som den ”eminente” och kunnige officeren och dito skytten hur det var – ett vapen antaget utan genomförd vinter-och trupprovning i sitt slututförande.

Claes-Göran Ros 20160317